Europos Parlamentas
2024-2029

Biudžeto kontrolės komitetas

2025/2238(INI)

07.01.2026

PRANEŠIMO PROJEKTAS

Europos Sąjungos finansinių interesų apsauga. Kova su sukčiavimu. 2024 m. metinis pranešimas
(2025/2238(INI))

Biudžeto kontrolės komitetas

Pranešėjas: Julien Sanchez

TURINYS

Psl.

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS 3

AIŠKINAMOJI DALIS 19

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

Europos Sąjungos finansinių interesų apsauga. Kova su sukčiavimu. 2024 m. metinis pranešimas

(2025/2238(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 310 straipsnio 6 dalį ir 325 straipsnio 5 dalį,

– atsižvelgdamas į 2025 m. liepos 25 d. Komisijos ataskaitą „36-oji Europos Sąjungos finansinių interesų apsaugos metinė ataskaita. Kova su sukčiavimu 2024 m.“ (COM(2025)0426) (2024 m. FIA ataskaita),

– atsižvelgdamas į Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) 2024 m. metinę ataskaitą[1] ir OLAF priežiūros komiteto 2024 m. veiklos ataskaitą[2],

– atsižvelgdamas į 2025 m. kovo 3 d. paskelbtą Europos prokuratūros 2024 m. metinę ataskaitą,

– atsižvelgdamas į 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2020/2092 dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo[3] (Sąlygų reglamentas),

– atsižvelgdamas į 2024 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2024/2509 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių[4] (toliau – Finansinis reglamentas),

– atsižvelgdamas į Europos Parlamento ir Tarybos reglamentus (ES) 2024/1624[5] ir (ES) 2024/1620[6] ir Direktyvą (ES) 2024/1640[7], kurie visi buvo priimti 2024 m. gegužės 31 d. ir kurie visi yra susiję su finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ir teroristų finansavimui prevencija, be kita ko, įsteigiant Kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu instituciją,

---

[1] OLAF, „25-oji Europos kovos su sukčiavimu tarnybos ataskaita, 2024 m. sausio 1 d. – gruodžio 31 d.“, 2024 m.
[2] OL C, C/2025/4091, 2025 7 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4091/oj.
[3] OL L 433I, 2020 12 22, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.
[4] OL L, 2024/2509, 2024 9 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.
[5] 2024 m. gegužės 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1624 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos (OL L, 2024/1624, 2024 6 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1624/oj).
[6] 2024 m. gegužės 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1620, kuriuo įsteigiama Kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu institucija ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1093/2010, (ES) Nr. 1094/2010 ir (ES) Nr. 1095/2010 (OL L, 2024/1620, 2024 6 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1620/oj).
[7] 2024 m. gegužės 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1640 dėl mechanizmų, kuriuos valstybės narės turi įdiegti finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos tikslais, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2019/1937 ir iš dalies keičiama bei panaikinama Direktyva (ES) 2015/849 (OL L, 2024/1640, 2024 6 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1640/oj).

– atsižvelgdamas į 2019 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos[8] (Pranešėjų apsaugos direktyva) ir 2024 m. liepos 3 d. Komisijos ataskaitą dėl šios direktyvos įgyvendinimo ir taikymo (COM(2024)0269),),

– atsižvelgdamas į 2017 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis[9] (FIA direktyva),

– atsižvelgdamas į 2022 m. rugsėjo 16 d. Komisijos ataskaitą „Antroji 2017 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis įgyvendinimo ataskaita“ (COM(2022)0466),

– atsižvelgdamas į 2023 m. birželio 6 d. bendrą Europolo ir OLAF ataskaitą „Grėsmių priemonei „NextGenerationEU“ (NGEU) vertinimas“,

– atsižvelgdamas į Europos Audito Rūmų (EAR) metines ataskaitas dėl 2024 finansinių metų Sąjungos biudžeto vykdymo ir dėl 2024 finansiniais metais iš 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo Europos plėtros fondų finansuojamos veiklos[10],

– atsižvelgdamas į 2023 m. kovo 13 d. Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 06/2023 „Interesų konfliktas ES sanglaudos ir žemės ūkio išlaidų srityse. Sistema sukurta, tačiau nepakanka skaidrumo ir trūksta nustatymo priemonių“[11],

– atsižvelgdamas į 2024 m. vasario 22 d. Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 03/2024 „Teisinės valstybės principas ES. Nustatyta geresnė ES finansinių interesų apsaugos sistema, tačiau rizika išlieka“[12],

– atsižvelgdamas į 2025 m. gegužės 6 d. Europos Audito Rūmų apžvalgą Nr. 02/2025 „Orientavimasis į veiksmingumą, atskaitomybė ir skaidrumas. Ko reikia pasimokyti iš EGADP trūkumų“[13],

– atsižvelgdamas į 2025 m. kovo 24 d. Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 08/2025 „Sukčiavimas PVM importo srityje. Taikant supaprastintas importo muitinės procedūras ES finansiniai interesai nepakankamai apsaugomi“[14] ir į Komisijos ataskaitą „PVM atotrūkis ES. 2024 m. ataskaita (VAT gap in the EU – 2024 report)“[15],

---

[8] OL L 305, 2019 11 26, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1937/oj .
[9] OL L 198, 2017 11 28, p. 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj.
[10] Europos Audito Rūmai, 2024 m. metinės ataskaitos dėl 2024 finansinių metų ES biudžeto vykdymo ir dėl 2024 finansiniais metais iš 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo Europos plėtros fondų (EPF) finansuojamos veiklos, https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/AR-2024/AR-2024_LT.pdf.
[11] Europos Audito Rūmų specialioji ataskaita Nr. 06/2023, https://www.eca.europa.eu/lt/publications/SR-2023-06.
[12] Europos Audito Rūmų specialioji ataskaita Nr. 03/2024, https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2024-03/SR-2024-03_LT.pdf.
[13] Europos Audito Rūmų apžvalga Nr. 02/2025, https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/RV-2025-02/RV-2025-02_LT.pdf.
[14] Europos Audito Rūmų specialioji ataskaita Nr. 08/2025, https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2025-08/SR-2025-08_LT.pdf.
[15] Europos Komisija. Mokesčių ir muitų sąjungos generalinis direktoratas, Socialinių ir ekonominių tyrimų

– atsižvelgdamas į 2025 m. kovo 10 d. Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 09/2025 „EGADP išlaidų atitikties viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos taisyklėms užtikrinimo sistemos – Kokybė gerėja, bet vis dar yra nepakankama“[16],

– atsižvelgdamas į 2025 m. birželio 18 d. Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 13/2025 „ES humanitarinė pagalba taikant nuotolinį valdymą – Galima išgelbėti gyvybių, tačiau šis metodas turi trūkumų“[17],

– atsižvelgdamas į 2025 m. gruodžio 15 d. Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 26/2025 „Su sukčiavimu kovojančios ES įstaigos – Aiškūs įgaliojimai, tačiau keitimasis informacija ir Komisijos vykdoma priežiūra tebėra nepakankami“[18],

– atsižvelgdamas į specialiąją „Eurobarometro“ apklausą Nr. 548 „Piliečių požiūris į korupciją ES 2024 m.“[19],

– atsižvelgdamas į savo 2025 m. gegužės 6 d. rezoliuciją „Europos Sąjungos finansinių interesų apsauga. Kova su sukčiavimu. 2023 m. metinė ataskaita“[20],

– atsižvelgdamas į savo Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Biudžeto kontrolės komiteto pranešimą (A10-0000/2025),

A. kadangi kiekvienais metais Komisija Parlamentui ir Tarybai pateikia ataskaitą, kuri taip pat vadinama FIA ataskaita, parengtą bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, dėl priemonių, kurių imtasi SESV 325 straipsnio 5 daliai įgyvendinti;

B. kadangi patikimas ES išteklių – tiek išlaidų, tiek pajamų – valdymas ir ES finansinių interesų apsauga turėtų būti pagrindiniai bet kokios ES politikos elementai, siekiant skatinti veiksmingą jos įgyvendinimą, užtikrinti, kad mokesčių mokėtojų pinigai būtų naudojami tinkamai ir veiksmingai, ir didinti piliečių pasitikėjimą ES institucijomis;

C. kadangi metinė FIA ataskaita daugiausia grindžiama valstybių narių per Pažeidimų valdymo sistemą (IMS) ir Komisijos per jos apskaitos sistemą (ABAC) pateikta informacija, į kurią įtraukti duomenys apie pažeidimus ir nustatytą sukčiavimą, ir šie duomenys analizuojami siekiant nustatyti sritis, kurios laikomos labiausiai pažeidžiamomis;

D. kadangi FIA ataskaitoje pateiktas kovos su sukčiavimu ir pažeidimais priemonių aprašymas ir analizė turėtų padėti nustatyti ir įgyvendinti tikslingesnius veiksmus tiek ES, tiek nacionaliniu lygmenimis;

---

centras (CASE), Oxford Economics and Syntesia, VAT gap in the EU – 2024 report, Poniatowski, G.(redaktorius), Europos Sąjungos leidinių biuras, 2024, https://data.europa.eu/doi/10.2778/2476549.

[16] Europos Audito Rūmų specialioji ataskaita Nr. 09/2025 https://www.eca.europa.eu/lt/publications/SR-2025-09.

[17] Europos Audito Rūmų specialioji ataskaita Nr. 13/2025, https://www.eca.europa.eu/lt/publications?ref=SR-2025-15.

[18] Europos Audito Rūmų specialioji ataskaita Nr. 26/2025, https://www.eca.europa.eu/lt/publications/SR-2025-26.

[19] Specialioji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 548, https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3217.

[20] Priimti tekstai, P10_TA(2025)0075.

E. kadangi ES finansinių interesų apsauga turi būti paremta patikimais duomenimis pagrįsta analize;

F. kadangi atsižvelgiant į tai, kad valstybėse narėse esamų skirtumų, visų pirma susijusių su pažeidimų nustatymu ir pranešimu apie juos, todėl dėl valstybių narių administracinių sistemų įvairovės trukdoma įgyvendinti tikslą – užtikrinti vienodą nacionalinių valdymo, kontrolės ir pranešimo sistemų Sąjungoje lygį; kadangi, jei administracinių sistemų įvairovės valstybėse narėse klausimas nebus nuosekliai sprendžiamas didinant sąveikumą ir skaitmenizaciją, kyla pavojus, kad bus pakenkta duomenų ir ataskaitų patikimumui, palyginamumui ir naudingumui; kadangi todėl būtina veiksmingai ir efektyviai įgyvendinti iš tiesų bendras ir šį pavadinimą atitinkančias gaires ir patikimas standartines procedūras, kad visose valstybėse narėse būtų užtikrintas labiau standartizuotas ir vienodas Europos lėšų valdymas bei traktavimas ir tokiu pat būdu būtų garantuojama Sąjungos finansinių interesų apsauga;

G. kadangi ES ir jos valstybės narės dalijasi atsakomybe už Sąjungos finansinių interesų apsaugą ir ji apima lėšų pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę (EGADP)[21] panaudojimą ir nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų įgyvendinimą; kadangi nacionalinių valdžios institucijų vaidmuo užtikrinant tinkamą Sąjungos finansinių interesų apsaugos lygį gerokai padidėjo pagal priemonę „NextGenerationEU“ (NGEU) ir pasiūlymą dėl būsimos daugiametės finansinės programos (DFP);

H. kadangi nusikalstamos organizacijos, pritrauktos precedento neturinčio pagal DFP ir NGEU programas skiriamų išteklių masto, ypač aktyviai ieško ES lėšų ir gali pasinaudoti valstybių narių administracinių, kontrolės ir sankcijų sistemų nevienalytiškumu, kad įsiskverbtų į jų ekonominę, finansinę, komercinę, socialinę ir politinę struktūras, taip kenkdamos Sąjungos finansiniams interesams;

I. kadangi ES biudžeto apsauga grindžiama kovos su sukčiavimu struktūra[22], kurioje dalyvauja įvairūs ES ir valstybių narių lygmens subjektai ir kuri sudaro sąlygas bendradarbiauti už administracinius ir nusikalstamų veikų tyrimus atsakingoms institucijoms; kadangi Europos prokuratūros, OLAF, Europolo ir Eurojusto veiksmai padeda kovoti su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiomis veikomis, tačiau jų veiksmingumas priklauso nuo geresnio jų veiklos koordinavimo tarpusavyje ir su kompetentingomis nacionalinėmis institucijomis bei tarptautiniais partneriais;

J. kadangi pridėtinės vertės mokestis (PVM) yra svarbus nacionalinių biudžetų ir PVM pagrįstų nuosavų išteklių, kurie 2024 m. sudarė apie 14 proc. visų ES nuosavų išteklių, o 2023 m. – apie 10 proc., pajamų šaltinis; kadangi pastaraisiais metais padaugėjo karuselinio sukčiavimo PVM atvejų ir į juos vis labiau įsitraukia organizuotų nusikaltėlių tinklai;

[21] 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

[22] OLAF, Europos prokuratūra, Europolas, Eurojustas, Komisija, Europos Audito Rūmai, Kovos su pinigų plovimu institucija (AMLA), Europos investicijų bankas (EIB) ir valstybių narių institucijos bei kovos su sukčiavimu koordinavimo tarnybos (AFCOS).

K. kadangi korupcija yra vienas iš sunkiausių nusikaltimų, turinčių tarpvalstybinį aspektą, ir daro poveikį visose valstybėse narėse, tačiau skirtingu lygiu; kadangi dėl jos mažėja piliečių pasitikėjimas Sąjunga ir kenkiama Sąjungos finansiniams interesams ir visai ekonomikai, taip pat demokratijai ir teisinės valstybės principui Sąjungoje;

L. kadangi naudojantis dabartinėmis stebėsenos duomenų bazėmis nėra tinkamai ir išsamiai pranešama apie interesų konfliktus; kadangi jiems reikia skirti maksimalų dėmesį, nes jie kelia didelę grėsmę institucijų ir paramą teikiančių valdžios institucijų patikimumui ir mažina mokesčių mokėtojų pasitikėjimą;

M. kadangi Sąjungos finansinių interesų apsauga turi būti visapusiškai integruota į visas ES išorės veiksmų priemones, atsižvelgiant į tai, kad teikiant finansinę paramą ES nepriklausančioms valstybėms savaime kyla didesnė sukčiavimo, pasisavinimo ir netinkamo lėšų naudojimo rizika, palyginti su tiesioginiu įgyvendinimu, todėl kartu turi būti taikomos griežtos apsaugos priemonės, kuriomis užtikrinamas nuoseklus Sąjungos lėšų naudojimas, taip pat mechanizmai, kuriais sudaromos sąlygos bet kuriuo metu imtis intervencinių apsaugos priemonių, kad būtų užkirstas kelias galimiems pažeidimams, jie būtų nustatyti ir ištaisyti;

Bendrosios pastabos dėl FIA ataskaitų ir pagrindinių klausimų

1. atkreipia dėmesį į 2024 m. FIA ataskaitą, pritaria jos keturioms rekomendacijoms, tačiau mano, kad jos yra nepakankamai plataus užmojo, visų pirma kiek tai susiję su skaidrumu ir priemonėmis, kurias pasitelkdami piliečiai ir jų išrinkti atstovai gali stebėti lėšų naudojimą, nes vien metinėse ataskaitose pateikiamas tik dalinis ir filtruotas tikrų problemų vaizdas;

2. pakartoja, kad siekiant apsaugoti Sąjungos finansinius interesus susiduriama su dideliais iššūkiais ir vis sudėtingesnėmis ir sparčiai kintančiomis aplinkybėmis ir kad apsaugos veiksmingumą galima užtikrinti tik bendrais ir koordinuotais teisminių ir administracinių institucijų, Europos institucijų ir subjektų bei valstybių narių veiksmais;

3. pabrėžia, kad tik aktyvesnė skaitmenizacija, be kita ko, įgyvendinant nacionalines kovos su sukčiavimu strategijas, procesų skaitmenizacija ir bendras skaitmeninių priemonių naudojimas sudarys sąlygas dalytis žiniomis, užtikrinti prieinamumą ir duomenų tvarkymą, taip pat teikti išsamias ataskaitas, būtinas vykdant rezultatais grindžiamą valdymą ir siekiant apsaugoti Sąjungos finansinius interesus; pažymi, kad tik aktyvesnė skaitmenizacija gali suteikti pagrindą iš tiesų užtikrinti skaidrumą piliečiams ir jų išrinktiems atstovams, ir tai, naudojant viešąsias lėšas, yra labai svarbu;

4. pažymi, kad pažeidimų, apie kuriuos 2024 m. pranešė ES kompetentingos institucijos ir nacionalinės institucijos, skaičius buvo šiek tiek mažesnis nei 2023 m. (iš viso 13 589 2024 m., 13 947 – 2023 m. ir 12 455 – 2022 m.), o su tokiais atvejais susijusios reikalavimų neatitinkančios sumos, kaip pranešta, sąlyginai nelabai kito (1,84 mlrd. EUR 2024 m., palyginti su 1,90 mlrd. EUR 2023 m., 1,77 mlrd. EUR 2022 m.); pažymi, kad sukčiavimo atvejai sudaro apie 10 proc. visų pažeidimų, apie kuriuos pranešta, ir jų skaičius smarkiai padidėjo – iki 1 364 (26 proc. daugiau nei 2023 m.); pažymi, kad su šiais sukčiavimo atvejais susijusios finansinės sumos 2024 m. taip pat padidėjo – iki 548,8 mln. EUR (+ 138,7 proc., palyginti su 2023 m.); atkreipia dėmesį į tai, kad patikrinimai nėra sistemingi ir dažnai atliekami imant ėminius, todėl šiuos skaičius reikėtų aiškinti atsargiai;

5. reiškia susirūpinimą dėl to, kad pažeidimų, apie kuriuos pranešta 2024 m., skaičius buvo 3,6 proc. didesnis už penkerių metų vidurkį, o susijusios finansinės sumos buvo 12 proc. didesnės, ir kad sukčiavimo atvejų, apie kuriuos pranešta 2024 m., skaičius buvo 19 proc. didesnis, o susijusios sumos buvo 56 proc. didesnės už penkerių metų laikotarpio vidurkį;

6. pažymi, kad OLAF tyrimų rezultatai yra stabilūs, t. y. ji užbaigė 246 tyrimus (265 tyrimus 2023 m. ir 256 tyrimus 2022 m.) ir pateikė 301 rekomendaciją (309 rekomendacijas 2023 m. ir 275 rekomendacijas 2022 m.), bendra rekomenduojama susigrąžinti suma – 871,5 mln. EUR (1 043,8 mln. EUR 2023 m., 426,8 mln. EUR 2022 m.);

7. pažymi, kad nuo 2021 m. birželio mėn. Europos prokuratūros veikla nuolat augo, atsižvelgiant į pradėtų tyrimų skaičių (2024 m. – 1 504 tyrimai, palyginti su 1 371 tyrimu 2023 m. ir 865 tyrimais 2022 m.), šiuo metu vykdomų tyrimų skaičių (2024 m. – 2 666 tyrimai, palyginti su 1 927 tyrimais 2023 m. ir 1 117 tyrimų 2022 m.), kaltinamųjų aktų skaičių (205 kaltinamieji aktai 2024 m., palyginti su 139 kaltinamaisiais aktais 2023 m. ir 87 – 2022 m.), apkaltinamųjų nuosprendžių skaičių (102 baudžiamosios bylos 2024 m. buvo užbaigtos priėmus vieną apkaltinamąjį nuosprendį, palyginti su 48 bylomis 2023 m. ir 20 bylų 2022 m.) ir patvirtintų nutarimų įšaldyti turtą skaičių (2024 m. už 2,42 mlrd. EUR sumą, palyginti su 1,5 mlrd. EUR 2023 m. ir 359,1 mln. EUR 2022 m.);

8. pažymi, kad 2024 m. Europos prokuratūra pranešė, jog Europolas atsakė į 83 užklausas (keitėsi informacija, teikė analitinę pagalbą, ekspertines žinias) ir kad, remiantis 2024 m. pabaigos duomenimis, padedant Eurojusto nacionaliniams biurams, buvo nagrinėjamos 25 bylos; pažymi, kad 2024 m. OLAF išsiuntė Europos prokuratūrai 74 bylas, kad būtų pradėtas nusikalstamų veikų tyrimas, ir kad Europos prokuratūra, remdamasi OLAF pateikta informacija, pradėjo 69 bylas, taip pat kad tais pačiais metais OLAF užbaigė 26 papildomus tyrimus ir pradėjo 17 tyrimų; tikisi, kad kovos su sukčiavimu struktūros peržiūra suteiks galimybių stiprinti šį bendradarbiavimą ir nustatyti plataus užmojo su ES prioritetais suderintus tikslus;

9. pabrėžia, kad kovai su sukčiavimu reikia visapusiško metodo, apimančio įvairius subjektus ir tarpusavyje susijusius procesus, kurie daro įtaką vieni kitiems ir apima keturis pagrindinius kovos su sukčiavimu ciklo etapus, t. y. prevenciją, nustatymą, tyrimą ir baudžiamąjį persekiojimą, taip pat lėšų susigrąžinimą ir sankcijas;

Prevencija ir nustatymas

10. primena, kad kova su sukčiavimu neturi būti vykdoma tik *a posteriori*, į ją turi įsitraukti visos Europos institucijos, kai tik parengiamos finansavimo schemos, priemonės ir programos; todėl pabrėžia, kad aktyvesnis suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas kovos su sukčiavimu struktūroje ir Parlamento dalyvavimas rengiant susitarimus, priemones ir programas neabejotinai padėtų geriau apsaugoti Sąjungos finansinius interesus; ragina Komisiją į tai atsižvelgti ir geriau įtraukti visus veikėjus pradiniu etapu;

11. pabrėžia, kad būtina ne tik stengtis apriboti sukčiavimą rengiant viešosios politikos priemones, bet reikia dėti ir ryžtingesnes ir aktyvesnes pastangas sukčiavimui nustatyti ir su juo kovoti; pabrėžia, kad dirbtinis intelektas – tai viena iš priemonių, naudotinų siekiant optimizuoti šią kovą;

12. pažymi, kad Europos prokuratūrai pateikti pranešimai apie pažeidimus, OLAF perduota informacija apie galimus tyrimo interesus ir pranešimai apie pažeidimus, taip pat periodiškai atnaujinama susijusi informacija, pateikta Komisijai per IMS, yra pagrindinis duomenų šaltinis siekiant įvertinti aptikimo lygius; pažymi, kad aptikimo lygiai įvairiose valstybėse narėse ir įvairiuose informacijos šaltiniuose skiriasi, ir teigia, kad aptikimo lygis geografinėje vietovėje arba biudžeto ar politiniame sektoriuje nebūtinai atitinka faktinį sukčiavimo ar kitokio netinkamo elgesio atvejų skaičių toje vietovėje ar sektoriuje; be to, pabrėžia, kad aptikimo pastangų rezultatai įvairiuose sektoriuose ir šalyse labai skiriasi;

13. pažymi, kad bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP), sanglaudos politikos ir žuvininkystės sektoriuose 2020–2024 m. laikotarpiu rizikos analizė dar tik nežymiai prisidėjo prie sukčiavimo nustatymo ir, palyginti su ankstesniu laikotarpiu (2015–2019 m.), padėtis nepagerėjo; pažymi, kad sukčiavimo atvejų, nustatytų remiantis pranešėjų įspėjimais, vis dar nedaug, sukčiavimas buvo nustatytas tik vieną kartą dėl žiniasklaidoje paskelbtos informacijos, susijusios su tiesioginiais mokėjimais, tuo tarpu sanglaudos ir žuvininkystės sektoriuose padidėjo pilietinės visuomenės teikiamos informacijos vaidmuo – šiuo pagrindu nustatyta apie 18 proc. pažeidimų; pabrėžia, kad, kalbant apie pažeidimus, darančius poveikį BŽŪP, 2024 m. FIA ataskaitoje pateikta aptikimo koncentracijos analizė rodo, kad sukčiavimu laikomų pažeidimų koncentracija yra didesnė nei sukčiavimu nelaikomų pažeidimų, ir tai rodo, kad diferencijuotas požiūris vykdant tyrimus ir baudžiamąjį persekiojimą galėjo būti lemiamas šių aptikimo lygių veiksnys; be to, pažymi, kad nustatant sukčiavimu nelaikomus pažeidimus nei rizikos analizė, nei pilietinės visuomenės informacija neatlieka svarbaus vaidmens, ir primena, kad 2023 m. išlaidų kategorijoje „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“ išliko didelis klaidų lygis – 9,3 proc.; pakartoja, kad yra susirūpinęs dėl pernelyg ilgos procedūrų, reikalingų siekiant užbaigti bylas, kuriose nustatomi pažeidimai, trukmės, ir pažymi, kad 2020–2024 m. laikotarpiu BŽŪP sektoriuje etapas nuo pažeidimo padarymo pradžios iki įtarimo, kad esama sukčiavimu laikomo pažeidimo, vidutiniškai trukdavo daugiau kaip ketverius metus, o vėliau, informavus Komisiją, dar prireikdavo maždaug trejų metų bylai užbaigti, tuo tarpu sanglaudos sektoriuje įtarimams dėl sukčiavimo nustatyti reikėjo beveik dvejų metų ir beveik dvejų su puse metų bylai užbaigti; supranta, kad abiejuose sektoriuose sukčiavimu nelaikomų pažeidimų vidutinė trukmė yra trumpesnė, galbūt dėl didesnių kliūčių, trukdančių patikrinti sukčiavimo atvejus, ir dėl poreikio sutelkti specializuotus išteklius, kurie paprastai yra riboti; pabrėžia, kad šių procedūrų trukmė trukdo priimti veiksmingas susigrąžinimo ar švelninimo priemones ir dėl to veiksmai, kurių imamasi, netenka atgrasomojo poveikio; galiausiai mano, kad pradinio bylų nagrinėjimo tvarka ir laikas turi lemiamą įtaką tolesnei proceso eigai, ir ragina Komisiją apsvarstyti galimybę priimti tinkamas priemones šiems procesams paspartinti, visų pirma intensyvinant dialogą su valstybių narių valdžios institucijomis, nes tai svarbu siekiant apsaugoti Sąjungos finansinius interesus;

14. pažymi, kad tiesioginio lėšų valdymo srityje 2020–2024 m. laikotarpiu OLAF tikriausiai buvo pagrindinis susigrąžintinų elementų, susijusių su sukčiavimu laikomais pažeidimais, nustatymo šaltinis, jai priskiriama 89,8 proc. atvejų ir 96,9 proc. visų susigrąžintų sumų, o Komisijos *ex post* kontrolės priemonėmis buvo nustatyta dar 6,0 proc. šių elementų, t. y. 1,9 proc. susigrąžintų sumų; be to, pažymi, kad apie 95,7 proc. susigrąžinimo pozicijų, priskiriamų sukčiavimu nelaikomiems pažeidimams, buvo nustatyta Komisijai vykdant *ex ante* ir *ex post* kontrolę; atsižvelgdamas į tai,

atkreipia dėmesį į 2024 m. FIA ataskaitoje pateikiamą nustatymo šaltinio ir susigrąžintinų sumų ryšio analizę, iš kurios matyti, kad dėl Komisijos *ex post* kontrolės ir OLAF tyrimų buvo susigrąžinta daugiausia sumų atitinkamai sukčiavimu nelaikomų ir sukčiavimu laikomų pažeidimų atvejais;

15. pažymi, kad pastaraisiais metais Sąjungos įstaigų nustatytų pažeidimų skaičiaus padidėjimas buvo proporcingai mažesnis nei privačių pranešėjų ar nacionalinių valdžios institucijų (2024 m. privačių pranešėjų pranešimų Europos prokuratūrai apie nusikalstamas veikas padaugėjo 85 proc., nacionalinių valdžios institucijų pranešimų – 13 proc., ES institucijų, organų, įstaigų ir agentūrų pranešimų – 5 proc., o 2023 m. privačių pranešėjų, nacionalinių valdžios institucijų ir institucijų, organų, įstaigų ir agentūrų (IBOA) pranešimų padaugėjo, palyginti su 2022 m. duomenimis, atitinkamai 30 proc., 24 proc. ir 5 proc.); pakartoja savo raginimą Komisijai ir kitoms ES valdžios institucijoms skatinti aptikimą palengvinant ataskaitų teikimo procesus ir stiprinant darbuotojų ir vadovybės informuotumo didinimo iniciatyvas bei vidaus komunikaciją;

16. primena Komisijai, kad, siekiant nustatyti sukčiavimo atvejus, reikia atlikti patikrinimus ir kad, nors jie gali kainuoti pinigų, taip pat suteikia galimybę gauti papildomų ir kartais didelių pajamų ir (arba) išvengti neteisėtų išlaidų; todėl pažymi, kad labai svarbu skirti išteklių kovos su sukčiavimu struktūros dalyviams, kad jie galėtų dažniau atlikti patikrinimus;

Tyrimas ir baudžiamasis persekiojimas

17. mano, kad pernelyg ilga tyrimų ir administracinių procedūrų trukmė kenkia Sąjungos finansinių interesų apsaugos veiksmingumui, ypač kiek tai susiję su stebėsena, lėšų susigrąžinimu ir baudžiamuoju persekiojimu;

18. pabrėžia strateginį kovos su sukčiavimu koordinavimo tarnybų (AFCOS) vaidmenį visais kovos su sukčiavimu ciklo etapais ir ragina Komisiją stiprinti jų veiklą;

19. pabrėžia, kad informacija apie Europos prokuratūros vykdomus tyrimus turėtų būti perduodama Komisijai, jei tai leidžiama pagal Europos prokuratūros reglamento[23] 103 straipsnyje nustatytas sąlygas; vis dėlto pažymi, kad, remiantis 2024 m. FIA ataskaita, nuo EGADP įgyvendinimo pradžios iki 2025 m. gegužės 27 d. Komisija iš Europos prokuratūros gavo tik 75 pranešimus, iš kurių 64 buvo susiję su nagrinėjamomis bylomis, kai tuo tarpu 2024 m. pabaigoje buvo vykdomi 279 su EGADP susiję tyrimai ir su jais susijusi bendra apskaičiuota finansinė žala siekė 2,7 mlrd. EUR; pažymi, kad tai trukdo visapusiškai suprasti EGADP įgyvendinimo padėtį;

Lėšų susigrąžinimas ir ataskaitų teikimas

20. pripažįsta, kad lėšų susigrąžinimas yra sudėtingas procesas, kurį vykdant būtinas bendradarbiavimas Komisijoje ir su kitais subjektais bei nacionalinėmis valdžios institucijomis; pakartoja savo raginimą Komisijai užtikrinti veiksmingus tolesnius veiksmus, susijusius su OLAF rekomendacijomis ir Europos prokuratūros

[23] 2017 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (ES) 2017/1939, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas Europos prokuratūros įsteigimo srityje (OL L 283, 2017 10 31, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj).

procedūromis, kad būtų galima patikimai įvertinti faktinį jų veiksmų poveikį ir pateikti papildomų įrodymų, kuriais būtų remiamas į rezultatus orientuotas politikos formavimas;

21. nepritaria Komisijos atsakymui į savo 2025 m. gegužės 6 d. rezoliuciją, nes jame ji nurodė, kad informacija apie lėšų susigrąžinimą esanti tiksli ir prieinama; pabrėžia, kad duomenys apie veiksmingą lėšų susigrąžinimą remiantis OLAF finansinėmis rekomendacijomis neskelbiami nei OLAF metinėje ataskaitoje, nei jokioje kitoje oficialioje Komisijos ataskaitoje; apgailestauja, kad pateikiami tik apibendrinti duomenys; pabrėžia, kad išlieka didelis skirtumas tarp sumų, kurias OLAF rekomendavo susigrąžinti, sumos, kurią Komisijos tarnybos nustatė kaip susigrąžintiną, ir sumos, kuri galiausiai buvo faktiškai susigrąžinta iš ekonominės veiklos vykdytojų; pakartoja savo raginimą Komisijai pateikti pakankamai išsamius duomenis apie lėšų susigrąžinimą ir įvertinti bei paskelbti priežastis, kuriomis paaiškinamas toks skirtumas;

Pagrindinės grėsmės. Organizuotas nusikalstamumas

22. pažymi, kad Europos prokuratūra nurodė, kad per tyrimus, vykdytus iki 2024 m. pabaigos, buvo tiriamos 385 nusikalstamos veikos, susijusios su nusikalstamomis organizacijomis, kurių veikla nukreipta prieš FIA (Europos prokuratūros 2023 m. metinėje ataskaitoje nurodyti 209 tyrimai, susiję su nusikalstamomis organizacijomis, kurių veikla nukreipta prieš FIA); supranta, kad tikrasis bendras organizuotų nusikaltėlių dalyvavimas ir poveikis naudojant ES išteklius nėra tiksliai kiekybiškai įvertinamas; pažymi, kad, remiantis Europos prokuratūros pateiktais duomenimis ir analize, daugeliu atvejų Europos deleguotieji prokurorai savo tyrimuose daugiausia dėmesio skiria pagrindinėms prieš FIA nukreiptoms nusikalstamoms veikoms (pasisavinimas, sukčiavimas, korupcija), o ne pačiai nusikalstamai organizacijai, nes pagal Europos prokuratūros reglamentą Europos prokuratūros kompetencija apima tik organizuotas nusikalstamas grupes, kurių veikla daugiausia susijusi su FIA kenkiančių nusikalstamų veikų padarymu (Europos prokuratūros reglamento 22 straipsnio 2 dalis); primena, kad Eurojustas gali padėti koordinuoti Sąjungos finansiniams interesams kenkiančių veikų, susijusių su organizuotu nusikalstamumu, tyrimus; pabrėžia, kad organizuotos nusikalstamos veiklos vietoje realybė matyti įvertinus finansinės žalos, susijusios su sukčiavimu PVM, akcizais ir muitais, mastą, ir vykdant tokį sukčiavimą dažnai esama stipraus organizuoto nusikalstamumo komponento ir jis visuomet atsiranda tada, kai dalykas yra susijęs su didelėmis finansinėmis sumomis;

Pagrindinės grėsmės. Sukčiavimas PVM

23. pažymi, kad vis dažniau pranešama apie sukčiavimo PVM atvejus ir kad 2023 m. jie buvo susiję su maždaug 20 proc. Europos prokuratūros nagrinėjamų bylų (873 bylos), ir kad 2024 m. iš viso buvo 1 287 su PVM susijusių pažeidimų bylos, jos sudarė 20,29 proc. visų pažeidimų ir apskaičiuota, kad dėl jų patirta 13,5 mlrd. EUR nuostolių, t. y. 53 proc. visų apskaičiuotų nuostolių;

24. pabrėžia, kad svarbu pereiti prie skaitmeninių ataskaitų teikimo siekiant sumažinti sukčiavimą PVM 11 mlrd. EUR per metus ir daugiau kaip 4 mlrd. EUR per metus sumažinti ES prekiautojų administracines ir reikalavimų laikymosi išlaidas per ateinančius 10 metų, taip pat siekiant užtikrinti ilgalaikę esamų nacionalinių sistemų

konvergenciją visoje ES ir padėti valstybėms narėms, norinčioms įdiegti nacionalines skaitmenines vidaus prekybos ataskaitų teikimo sistemas;

25. pabrėžia, kad ribota ir netiesioginė OLAF prieiga prie tam tikrų muitinės ir mokesčių duomenų yra pagrindinė kliūtis veiksmingai kovoti su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu; primena, kad, siekdama gauti tam tikros itin svarbios informacijos, ypač PVM srityje, OLAF turi kreiptis į kompetentingas nacionalines administracijas, todėl atsiranda vėlavimų, nesuderinamų su sukčiavimo mechanizmų sparta; todėl ragina nedelsiant pagerinti OLAF prieigą prie atitinkamų duomenų, laikantis taikytino teisinio pagrindo;

Pagrindinės grėsmės. Korupcija

26. supranta, kad korupcija yra nusikalstama veika, glaudžiai susijusi su daugeliu sunkių nusižengimų; pabrėžia, kad korupcija yra neatsiejamai susijusi su pinigų plovimu ir kad pinigų plovimas yra vienas iš svarbiausių organizuotą nusikalstamumą skatinančių veiksnių, nes nusikaltėliams suteikia galimybę nusikalstamu būdu įgytas pajamas pervesti į teisėtą ekonomiką; pažymi, kad nuolat nustatoma, jog Sąjungos finansiniams interesams kenkiančio sukčiavimo atvejais esama ir korupcijos, ir ryšium su tuo atkreipia dėmesį į 2024 m. FIA ataskaitoje pateiktą analizę, kurioje nagrinėjamas korupcijos ir sukčiavimo ryšys ir korupcijos atvejai, apie kuriuos nuo 2007 m. pranešta 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. programavimo laikotarpiais sanglaudos srityje; pabrėžia, kad pasiūlyme dėl Kovos su korupcija direktyvos (COM(2023)0234), kurį šiuo metu svarsto teisėkūros institucijos, pripažįstamas korupcijos ir pinigų plovimo ryšys ir numatomos konkrečios sunkinančios aplinkybės subjektams, vykdantiems korupcinius nusikaltimus; pripažįsta, kad dėl skirtingų nacionalinių sistemų ir nenuoseklaus ES kovos su pinigų plovimu sistemos taikymo sunku užkirsti kelią pinigų plovimui, jį nustatyti ir su juo kovoti;

27. pabrėžia, kad, kalbant apie korupcijos bylas, 2024 m. pabaigoje Europos prokuratūra pranešė apie 191 ištirtą nusikalstamą veiką (palyginti su 131 nusikalstama veika 2023 m. pabaigoje ir 87 nusikalstamomis veikomis 2022 m.); pažymi, kad 2024 m. FIA ataskaitoje nurodyta, jog 2020–2024 m. septynios šalys per IMS pranešė Komisijai apie 56 atvejus; pabrėžia, kad palyginus įvairių šaltinių duomenis ir atlikus analizę, pagrįstą 2007–2023 m. duomenimis, aiškiai matyti, kad valstybės narės per IMS nepakankamu mastu praneša apie sukčiavimu laikomus pažeidimus, susijusius su korupcija; pažymi, kad, kai apie korupciją pranešama, ji daugiausia susijusi su viešaisiais pirkimais – apie 20 proc. šių korupcijos atvejų nustatyta per kontrolę, pradėtą gavus pranešėjų įspėjimus arba atsižvelgiant į žiniasklaidoje paskelbtą informaciją; pažymi, kad tuo tarpu 25 proc. pažeidimų buvo nustatyti dėl kontrolės, pradėtos nesant konkrečių įtarimų ar įtarimų, taigi atsitiktinai (esant panašiai tikimybei ar situacijai), o ne dėl tinkamos rizikos analizės; daro išvadą, kad pranešimas ir aptikimas nevyksta optimaliai, ir ragina Komisiją dėti daugiau pastangų siekiant sustiprinti konkrečių, analize grindžiamų aptikimo priemonių naudojimą; taip pat ragina užtikrinti didesnį skaidrumą plačiajai visuomenei plačiau internete skelbiant informaciją apie ES lėšų naudojimą, galutinių naudos gavėjų tapatybę ir viešųjų pirkimų procedūrų rezultatus;

28. ragina prieš bet kokią tolesnę ES plėtrą nuodugniai išnagrinėti korupcijos padėtį šalyse kandidatėse, ypač jei po įstojimo jos gaus daugiau lėšų iš biudžeto, nei įneš, siekiant

apsisaugoti nuo bet kokio būsimos valstybės narės nukrypimo ir bet kokios žalos Sąjungos finansiniams interesams;

Pagrindinės grėsmės. Interesų konfliktai

29. pabrėžia, kad Europos Audito Rūmai, remdamiesi atliktais auditais, nurodė, jog pagrindinis informacijos apie interesų konfliktą šaltinis yra IMS sistema ir kad įvairių valstybių narių šioje sistemoje užregistruotų duomenų kiekis ir kokybė skiriasi; atkreipia dėmesį į tai, kad valstybės narės iki šiol nepranešė apie interesų konflikto atvejus, kurie buvo platesnio sukčiavimo atvejo dalis; pažymi, kad iki 2024 m. pabaigos per IMS buvo pranešta apie 418 su interesų konfliktais susijusių atvejų (92 proc. teko sanglaudos sričiai, 3 proc. – žemės ūkio sričiai ir 3 proc. – pasirengimo narystei sričiai), su jais susijusi suma – maždaug 159 mln. EUR;

30. pažymi, kad 2024 m. valstybės narės daugiausia dėmesio skyrė interesų konfliktų prevencijai ir kad 16 valstybių narių (Austrija, Belgija, Bulgarija, Kroatija, Kipras, Estija, Suomija, Vokietija, Graikija, Italija, Lietuva, Lenkija, Portugalija, Slovakija, Slovėnija ir Švedija) pranešė priėmusios 30 priemonių; pažymi, kad šios interesų konfliktams skirtos priemonės yra susijusios su mokymais ir gebėjimų stiprinimu, valdymu ir atgrasymu, skaidrumu ir geresniu valdymu; pažymi, kad šiomis priemonėmis daug dėmesio skiriama prevencijai ir nustatymui, ir siūlo pereiti prie visapusiškų interesų konfliktų valdymo sistemų, kuriose sukčiavimo rizikai mažinti naudojama tiek žmogiškoji priežiūra, tiek technologinės inovacijos;

31. pažymi, kad Europos Audito Rūmai nustatė nacionalinių kontrolės sistemų, skirtų užtikrinti, kad būtų laikomasi ES taisyklių, visų pirma susijusių su viešaisiais pirkimais ir valstybės pagalba, trūkumų, ir dėl jų didėja neaptiktų interesų konfliktų rizika; pažymi, kad šie trūkumai susiję su kontrolės turiniu, kokybe, laiku ir dokumentavimu;

32. primena, kad Sąlygų reglamentu nustatytas biudžeto sąlygų mechanizmas yra teisiškai reglamentuojama priemonė, kuria siekiama užkirsti kelią rizikai Sąjungos biudžetui; vis dėlto pažymi, kad jos taikymas gali būti pateisinamas tik tuo atveju, jei tarp nustatytų trūkumų ir žalos Sąjungos finansiniams interesams yra tiesioginis, realus ir įrodytas ryšys; reiškia susirūpinimą dėl to, kad bet koks jo taikymo srities išplėtimas viršijant šį biudžeto tikslą prieštarautų Sutarčių dvasiai ir proporcingumo principui; primena, kad šio mechanizmo legitimumas grindžiamas tuo, kad jis taikomas griežtai objektyviai, be jokių politinių sumetimų ir užtikrinant vienodą požiūrį į valstybes nares;

Pajamos

33. pabrėžia, kad šiuo metu, kai Europos institucijos reguliariai diskutuoja dėl naujų nuosavų išteklių nustatymo, pirmenybė turėtų būti teikiama sukčiavimo aptikimo stiprinimui vykdant griežtesnę kontrolę, nes tai sudarytų sąlygas susigrąžinti lėšas, kurios yra teisėtai priklauso ES ir šiuo metu yra prarastos;

34. pabrėžia, kad PVM tebėra pagrindinis ES biudžeto išteklius[24], ir pakartoja, kad yra susirūpinęs dėl didelės finansinės žalos, kurią daro tarpvalstybinis sukčiavimas,

[24] ES nuosavų išteklių sistemoje PVM grindžiamas 0,3 proc. tarifu, taikomu kiekvienos ES šalies suderintai PVM bazei (kelioms valstybėms narėms sumažinta iki 0,15 proc.), kuri negali viršyti 50 proc. jos bendrųjų nacionalinių pajamų (BNP): į Sąjungos biudžetą pervedama tik ši valstybių narių surinkto viso PVM procentinė

įskaitant sukčiavimą PVM, dėl didėjančio organizuotų nusikalstamų grupių dalyvavimo; pabrėžia, kad 2024 m. pabaigoje Europos prokuratūra pranešė apie 767 vykdomus tarpvalstybinio pobūdžio tyrimus, iš kurių 573 (74 proc.) buvo susiję su pajamomis, įskaitant 416 tyrimų, susijusių su sukčiavimu PVM, 86 tyrimus, susijusius su sukčiavimu ne PVM srityje, ir 71 tyrimą, susijusį su kombinuotu sukčiavimu; pažymi, kad apskaičiuota bendra finansinė žala sudarė 13,6 mlrd. EUR, t. y. 87 proc. finansinės žalos, susijusios su tarpvalstybiniu sukčiavimu, ir tai turėjo didelį neigiamą poveikį nacionaliniams biudžetams, teisingumui mokesčių srityje ir sąžiningai konkurencijai; vis dėlto mano, kad šių reiškinių analizė ir kiekybinis įvertinimas turėtų būti grindžiami homogeniniais duomenimis ir vienodais ataskaitų teikimo standartais, atsižvelgiant į Sąjungos nuosavų išteklių sistemą;

35. pažymi, kad 2024 m. Komisija apskaičiavo, kad 2022 m. PVM surinkimo atotrūkis yra 89,3 mlrd. EUR, t. y. 7,0 proc. visų PVM įsipareigojimų; primena, kad PVM surinkimo atotrūkis rodo PVM pajamų, kurios būtų gautos surinkus visą mokesčio sumą, ir faktiškai surinktų pajamų skirtumą ir kad tai yra ne tik sukčiavimo, mokesčių slėpimo ar kitokio netinkamo elgesio, bet ir nemokumo, bankroto ir administracinių klaidų rezultatas; vis dėlto laikosi nuomonės, kad sukčiavimas PVM labai prisideda prie PVM reikalavimų nesilaikymo, ir mano, kad skaitmeninės priemonės ir glaudesnis nacionalinių mokesčių administratorių ir atitinkamų ES tyrimo įstaigų bendradarbiavimas yra veiksmingos priemonės šiai problemai spręsti ir turėtų būti skatinamos bei toliau plėtojamos; supranta, kad, remiantis duomenimis, atotrūkis mažėja nuo 2018 m., nes tuomet buvo apskaičiuota, kad jis siekė 121,2 mlrd. EUR, t. y. 11,2 proc. viso mokėtino PVM;

36. pažymi, kad reikia stiprinti Europos prokuratūros, OLAF, valstybių narių muitinių ir mokesčių administratorių bei Europos teisėsaugos institucijų operatyvinį bendradarbiavimą; pabrėžia, kad atskleistas masinis sukčiavimas muitų ir PVM srityje rodo nuolatines kontrolės grandinės spragas – nuo muitinio įforminimo iki prekių platinimo vidaus rinkoje; mano, kad griežtesnė didelės rizikos importo priežiūra ir geresnis keitimasis duomenimis tikruoju laiku yra esminės sąlygos siekiant užkirsti kelią tam, kad tokio masto sisteminis sukčiavimas nepasikartotų; visų pirma pažymi, kad daugelis Europos uostų yra pažeidžiamos vietos, dėl kurių kyla pavojus Sąjungos finansinių interesų apsaugai, ir kad turėtų būti pradėtas įgyvendinti išsamus planas, kad šie vartai taptų saugesni ir geriau kontroliuojami, atsižvelgiant į tai, kad nors jų stebėsenos priemonės kainuoja pinigus, taip pat sudaroma galimybė gauti papildomų ir kartais didelių pajamų;

Išlaidos

37. mano, kad vertinant ES išlaidų įgyvendinimo modelius reikėtų atsižvelgti į sukčiavimo ir kitokio netinkamo lėšų naudojimo riziką; apgailestauja dėl to, kad pasiūlyme dėl būsimų ES finansavimo priemonių struktūros, visų pirma DFP po 2027 m., neatsižvelgta į Parlamento ir Europos Audito Rūmų ne kartą išdėstytas pastabas, suformuluotas įvertinus EGADP struktūrą ir įgyvendinimą; pabrėžia, kad nustatyta EGADP įgyvendinimo trūkumų, įskaitant sukčiavimo ir dvigubo finansavimo riziką, skaidrumo trūkumą, ribotą duomenų prieinamumą ir neskaidrų bendrą valdymą, ir kad iš šių trūkumų reikėtų pasimokyti rengiant būsimas ES finansines programas; pakartoja,

---

dalis (0,15–0,30 proc.). Apskritai PVM pagrįsti nuosavi ištekliai paskutiniame Sąjungos biudžete sudarė apie 10–17 proc. visų ES nuosavų išteklių.

kad prieštarauja bet kokiam dabartinės formos EGADP modelio atkartojimui, ir ragina bet kokiam būsimam veiklos rezultatais grindžiamam finansavimui taikyti gerokai griežtesnes apsaugos priemones, skaidrumo reikalavimus ir sukčiavimo prevencijos mechanizmus, kad būtų užtikrintas tinkamas ES lėšų valdymas;

38. pakartoja, kad yra susirūpinęs dėl pažeidimų žemės ūkio srityje, kurie buvo nustatyti ir apie kuriuos pranešta, finansinio poveikio, ir primena, kad, Europos Audito Rūmų teigimu, kaimo plėtros sričiai kyla didesnė klaidų rizika nei tiesioginių išmokų ūkininkams srityje; be to, pažymi, kad 2024 m. valstybės narės pranešė apie pirmuosius sukčiavimu laikomus pažeidimus, susijusius su išlaidomis pagal jų naujus BŽŪP strateginius planus, ir apie 25 proc. sukčiavimu laikomų pažeidimų, apie kuriuos pranešta tais metais, buvo susiję su išlaidomis pagal tuos planus, ir beveik visi jie buvo susiję su klimato ir aplinkos programomis;

39. pažymi, kad, kalbant apie išlaidas, patiriamas vykdant tiesioginį valdymą, 2024 m. Komisija pranešė, kad ABAC sistemoje įregistravo 1 040 susigrąžinimo pozicijų, kurios klasifikuojamos kaip pažeidimai (bendra suma – 135,39 mln. EUR), ir kad 63 iš jų yra pozicijos, apie kurias pranešta kaip apie sukčiavimo atvejus (bendra suma – 62,44 mln. EUR); pažymi, kad 2020–2024 m. laikotarpiu per metus vidutiniškai 43 susigrąžinimo pozicijos buvo klasifikuojamos kaip sukčiavimu laikomi pažeidimai ir kad su šiais pažeidimais susijusios finansinės sumos sudarė labai mažą visų išlaidų pagal tiesioginį valdymą dalį (0,05 proc.); pažymi, kad per tą patį laikotarpį 4 692 susigrąžinimo pozicijos buvo įregistruotos kaip sukčiavimu nelaikomi pažeidimai, susijusi bendra susigrąžinimo suma siekė 268,32 mln. EUR, ir kad su šiais pažeidimais susijusių finansinių sumų dalis sudarė apie 0,15 proc. visų išlaidų pagal tiesioginį valdymą;

Priemonė „NextGenerationEU“ ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė

40. yra susirūpinęs dėl Europos Audito Rūmų išvadų, kad 2024 m. ES paskolų srautas padidėjo daugiau kaip 30 proc. dėl tiesioginio kapitalo rinkų naudojimo didelio masto programoms, pvz., SURE ir NGEU, finansuoti; pažymi, kad bendra negrąžinta Sąjungos skola iki 2027 m. galėtų viršyti 900 mlrd. EUR sumą, ir t. y. beveik 10 kartų daugiau nei 2020 m. prieš sukuriant NGEU; pažymi, kad nėra aiškios, nuspėjamos ir patikimos finansinio įsiskolinimo mažinimo strategijos, nors dėl spartaus ir nuolatinio skolos augimo ES biudžetui kyla didesnė tvarumo rizika, ypač didelių palūkanų normų laikotarpiu; pabrėžia, kad dramatiškas Sąjungos įsiskolinimo padidėjimas automatiškai riboja DFP numatytas biudžeto maržas; ragina Komisiją nedelsiant pateikti išsamų ES skolos tvarumo vertinimą, įskaitant vidutinės trukmės ir ilgalaikius valdymo scenarijus, ir nustatyti priemones, būtinas siekiant užtikrinti, kad skolos pokyčiai nekeltų pavojaus fiskaliniam stabilumui ar ES finansinių interesų apsaugai; primygtinai ragina Komisiją, atsižvelgiant į Europos Audito Rūmų rekomendacijas, didinti išmetamųjų teršalų, skolinimosi išlaidų ir susijusios rizikos skaidrumą;

41. pažymi, kad ataskaitose vis dar esama neatitikimų, pavyzdžiui, dėl NGEU ir EGADP, ir tai rodo lankstumo priemonių, kurias Komisija ketina atkartoti, ribotumą, taip pat, kalbant apie šias priemones, 2023 m. Europos prokuratūra pranešė, kad vykdo daug tyrimų (233), skirtų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo programoms, ir su jomis susiję apskaičiuoti susiję finansiniai nuostoliai kelia susirūpinimą (1,86 mlrd. EUR); pažymi, kad 2024 m. pabaigoje Europos prokuratūra nagrinėjo 311

su NGEU susijusių aktyvių bylų, įskaitant 307 EGADP bylas, tai sudaro apie 17 proc. visų vykdomų sukčiavimo išlaidų srityje tyrimų; pažymi, kad, Europos prokuratūros duomenimis, apskaičiuota žala Sąjungos finansiniams interesams siekia 2,8 mlrd. EUR, t. y. 30 proc. visos apskaičiuotos žalos, patirtos dėl sukčiavimo išlaidų srityje (palyginti su 25 proc. praėjusiais metais); vis dėlto pabrėžia, kad 2023 m. FIA ataskaitoje Europos prokuratūros bylos, skirtingai nei kiti išlaidų punktai, nebuvo įtrauktos į sukčiavimo ir pažeidimų, darančių poveikį išlaidoms, analizę, ir kad 2024 m. FIA ataskaitoje pateikiami skirtingi duomenys apie Europos prokuratūros tyrimus, susijusius su EGADP (279 tyrimai, o ne 307 tyrimai ir apskaičiuota bendra žala yra 2,7 mlrd. EUR, o ne 2,8 mlrd. EUR);

42. atkreipia dėmesį į tai, kad metiniai dotacijų mokėjimai pagal EGADP, finansuojami pagal NGEU, pasiekė tik pusę sumos, kurią Komisija numatė 2023 m. birželio mėn. (96 mlrd. EUR); pažymi, kad iki 2024 m. gruodžio mėn. 15 valstybių narių buvo pateikusios mokėjimo prašymus, kurių bendra suma – 58,5 mlrd. EUR;

43. pažymi, kad 2024 m. valstybėms narėms išmokėtos EGADP dotacijos sudarė 55 896 mln. EUR, t. y. daugiau nei likusios išlaidos pagal tiesioginį valdymą (50 172 mln. EUR), ir kad iš viso 23 valstybės narės pagal EGADP gavo dotacijų, taip pat paskolų, kurių suma 2024 m. siekė 29 446 mln. EUR; pažymi, kad Vokietija gavo didžiausią sumą (13 mln. EUR), po jos eina Ispanija ir Prancūzija (atitinkamai 10 926 mln. EUR ir 7 483 mln. EUR) ir kad tik kelios šalys (Austrija, Bulgarija, Liuksemburgas ir Švedija) negavo dotacijų;

44. pabrėžia, kad Komisija sistemoje ABAC įregistravo 1 040 susigrąžinimo pozicijų, jos buvo klasifikuotos kaip veiklos pažeidimai pagal Komisijos tiesioginį valdymą ir jų suma sudarė 135,39 mln. EUR, o 63 atvejai buvo pranešti kaip sukčiavimas ir susijusi suma iš viso siekė 62,44 mln. EUR, tačiau pabrėžia, kad, remiantis 2024 m. pabaigos duomenimis, sistemoje ABAC nebuvo pranešta apie jokius su EGADP susijusius pažeidimus; prašo Komisijos pranešti apie Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų gairių[25] IV priedo (Lėšų pagal EGADP sumažinimas ir susigrąžinimas) įgyvendinimo rezultatus; atkreipia dėmesį į tai, kad, remiantis Europos prokuratūros 2024 m. metinėje ataskaitoje paskelbtais duomenimis, 2024 m. pabaigoje buvo nagrinėjama 311 su NGEU susijusių bylų, iš kurių visos, išskyrus keturias, buvo susijusios su EGADP ir sudarė apie 17 proc. visų sukčiavimo išlaidų srityje tyrimų; pažymi, kad, Europos prokuratūros duomenimis, apskaičiuota žala Sąjungos finansiniams interesams siekia 2,8 mlrd. EUR, t. y. 30 proc. visos apskaičiuotos žalos, patirtos dėl sukčiavimo išlaidų srityje (palyginti su 25 proc. 2023 m.);

45. pabrėžia, kad reikia užtikrinti didesnį EGADP įgyvendinimo skaidrumą, ir primena, kad galutinis naudos gavėjas yra paskutinis subjektas, gaunantis lėšų EGADP priemonei, todėl informacija apie galutinį naudos gavėją turi būti prieinama; apgailestauja, kad valstybės narės privalo skelbti tik informaciją apie 100 galutinių naudos gavėjų, gaunančių didžiausias sumas, ir tai yra savavališkas apribojimas, užkertantis kelią matyti faktinę naudos gavėjų daugumą ir galimą sukčiavimo, netinkamo valdymo ar interesų konfliktų riziką; atkreipia dėmesį į tai, kad nacionalinės praktikos analizė atskleidžia didelius informacijos atskleidimo metodų skirtumus, nes kai kurios valstybės narės praneša apie faktiškai išmokėtas sumas, kitos – apie tiesiog paskirstytas sumas,

[25] Komisijos pranešimas „Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų gairės“ (C(2024)4618).

dar kitos apsiriboja daliniais duomenimis arba pateikia juos kartu su nacionalinio finansavimo duomenimis, ir tai kenkia skelbiamos informacijos palyginamumui, suprantamumui ir patikimumui;

46. pakartoja savo raginimą Komisijai stiprinti kontrolę, susijusią su dvigubo finansavimo rizika, kylančia dėl panašių priemonių ir panašiose srityse, pvz., transporto ir energetikos infrastruktūros finansavimo tiek iš ES biudžeto, tiek iš EGADP, o tam sąlygas sudaro standartinis EGADP ir kitų ES priemonių papildomumas; primena, kad pagal EGADP faktiškai patirtų išlaidų kompensavimas nenumatytas, nes ja atlyginama už tai, kad buvo pasiektos tarpinės ir siektinos reikšmės, bet šis procesas galėtų būti visiškai finansuojamas kitomis, o ne EGADP lėšomis, tačiau tai nėra pastebima, nes EGADP nėra susieta su faktiškai patirtų išlaidų kompensavimu; mano, kad dėl to, kad ribotai keičiamasi duomenimis, nepakankamai naudojamasi duomenų gavybos priemonėmis, pvz., ARACHNE, nesama tiesioginės prieigos prie viso EGADP galutinių naudos gavėjų sąrašo, rizikos lygis didėja; palankiai vertina tai, kad kai kurios valstybės narės taiko atsargumo priemones, kad būtų išvengta EGADP derinimo su kitomis ES priemonėmis ir taip sumažinta dvigubo finansavimo rizika;

Sąjungos finansinių interesų apsaugos išorės aspektas

47. palankiai vertina Europos Audito Rūmų rekomendacija grindžiamas Sąjungos pastangas užtikrinti, kad kovos su korupcija priemonės būtų integruotos į ES išorės veiksmų priemones; pakartoja savo rekomendaciją sustabdyti paramą biudžetui ir nutraukti finansavimą ES nepriklausančiose šalyse, įskaitant šalis kandidates, kuriose valdžios institucijos akivaizdžiai nesiima jokių konkrečių veiksmų prieš plačiai paplitusią korupciją, nepakenkiant paramai piliečiams;

48. atkreipia dėmesį į Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos Nr. 15/2025 dėl ES humanitarinės pagalbos taikant nuotolinį valdymą išvadas, kuriose pripažįstama, kad šis valdymo metodas yra naudinga sistema teikiant gyvybiškai svarbią pagalbą sunkiai pasiekiamose vietovėse, tačiau esama jo rengimo ir įgyvendinimo trūkumų; pažymi, kad Komisija pripažįsta, jog nuotolinis valdymas iš esmės yra rizikingesnis nei tiesioginis įgyvendinimas ir kad sukčiavimas ir pagalbos nukreipimas yra vieni iš pagrindinių rizikos veiksnių, nes humanitarinių organizacijų ir paramos teikėjų nesugebėjimas stebėti veiksmų vietoje didina rizikos lygį; pažymi, kad Komisija, kaip ir visi paramos teikėjai, turi specialią grupę, kuri nagrinėja įtariamus sukčiavimo ir netinkamo pagalbos naudojimo atvejus; vis dėlto pabrėžia, kad jos rizikos registre neatsižvelgiama į poveikį, kuris vykdant nuotolinį valdymą galėtų atsirasti nustatytos nekritinės rizikos, pvz., žalos reputacijai rizikos dėl sukčiavimo, netinkamo paramos naudojimo arba etikos standartų nesilaikymo, tikimybės ir padarinių atveju; ypač pabrėžia, kad nepakankamas nuotoliniam valdymui būdingos rizikos integravimas į Komisijos rizikos valdymo, kontrolės ir audito strategiją gali apriboti jos gebėjimą užkirsti kelią šiai rizikai, ją nustatyti ir tinkamai valdyti, ir tai kelia pavojų jos reputacijai sukčiavimo ir netinkamo pagalbos naudojimo atveju; pabrėžia, kad kontrolės strategijoje nenumatyta jokių konkrečių patikrų, skirtų nuotoliniam valdymui būdingai rizikai, ir kad joje neatsižvelgiama į nuotolinio valdymo poveikį kontrolės užduotims, susijusioms su kova su sukčiavimu ar auditu vietoje; pabrėžia, kad iš tiesų Komisijos 2021–2027 m. audito strategijoje nuotoliniu būdu valdomiems veiksmams automatiškai nesuteikiamas aukštesnis rizikos reitingas atliekant rizika grindžiamą audituotinų veiksmų atranką, nepaisant konkrečių sunkumų, su kuriais susiduriama vykdant šiuos veiksmus; pritaria

Europos Audito Rūmų rekomendacijoms, joms Komisija taip pat visiškai pritarė, kad reikia tobulinti nuotolinio valdymo metodą ir gaires, stiprinti nevyriausybinių organizacijų partnerių sertifikavimo procesą, tikrinti partnerių pateiktą informaciją ir suinteresuotiesiems subjektams teikti nuotolinio valdymo ataskaitas; primygtinai ragina Komisiją imtis atitinkamų veiksmų ir įgyvendinti Europos Audito Rūmų rekomendaciją, kuriai visiškai pritariama;

°

° °

49. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai.

AIŠKINAMOJI DALIS

Patikimas ES išteklių (tiek išlaidų, tiek pajamų) valdymas ir ES finansinių interesų skaidrumas ir apsauga turėtų būti pagrindiniai bet kokios ES politikos elementai, kad būtų galima užtikrinti veiksmingą jos įgyvendinimą, garantuoti, kad mokesčių mokėtojų pinigai būtų naudojami tinkamai ir veiksmingai, ir didinti piliečių pasitikėjimą ES institucijomis.

Pagal Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo Komisija privalo parengti metinę ES finansinių interesų apsaugos ataskaitą (FIA ataskaitą). Ši ataskaita grindžiama valstybių narių pateiktais duomenimis ir joje pristatomos priemonės, kurių imtasi Europos ir nacionaliniu lygmenimis siekiant kovoti su Sąjungos biudžetui kenkiančiu sukčiavimu.

FIA ataskaita yra nepaprastai svarbi skaidrumo ir atskaitomybės priemonė, visgi joje kol kas dar išsamiai neapžvelgiama sparčiai kintanti ir vis labiau kompleksiška aplinka, kurioje iššūkiai ir galimas neigiamas jų poveikis tebėra dideli. Atsižvelgiant į tai, Europos Parlamento pranešimas savo iniciatyva grindžiamas įvairių informacijos šaltinių ir įvairių institucijų bei valdžios institucijų pranešimų analize ir juo siekiama prisidėti prie Sąjungos finansinių interesų apsaugos nustatant kovos su sukčiavimu politikos kryptį ir veiksmingiau skatinant tikslinius veiksmus.

Pranešime savo iniciatyva nurodomos pagrindinės grėsmės ir dabartinės sistemos trūkumai Sąjungos ir valstybių narių lygmenimis, įskaitant organizuotą nusikalstamumą, korupciją, nepakankamą pranešimą apie interesų konfliktus ir sukčiavimą PVM. Analizėje atkreipiamas dėmesys į veiklos rezultatais grindžiamų priemonių ir išorės veiksmų įgyvendinimo trūkumus ir rekomenduojama skirti papildomų pastangų ir tinkamų išteklių pagrindiniams kovos su sukčiavimu ciklo komponentams: itin svarbūs etapai yra ne tik tyrimas ir baudžiamasis persekiojimas, bet visų pirma nustatymas ir prevencija, ir į pastaruosius pernelyg dažnai nepakankamai atsižvelgiama rengiant nacionalines ir Europos lygmens strategijas. Iki šiol išlikusi teisės aktų fragmentacija ir nepakankamas nacionalinių kovos su sukčiavimu institucijų finansavimas, taip pat didėjantis tarpvalstybinių sukčiavimo schemų ir tarptautinių finansinių srautų sudėtingumas kelia iššūkių, todėl reikia stiprinti kovos su sukčiavimu institucijų bendradarbiavimą. Reikia užtikrinti didesnį kasdienį skaidrumą neapsiribojant tik metinių ataskaitų teikimo prievole ir gerinti ataskaitų teikimo praktiką, be kita ko, lėšų susigrąžinimo srityje. Reikėtų toliau plėtoti naujas technologijas ir naudotis sustiprintomis IT priemonėmis, vykdyti procesų skaitmenizaciją, užtikrinti duomenų bazių sąveikumą ir integruoti dirbtinį intelektą (DI) į pagrindinius kontrolės procesus. Pranešime savo iniciatyva raginama imtis labiau apčiuopiamų ir į rezultatus orientuotų veiksmų siekiant užtikrinti, kad Sąjungos ištekliai būtų tinkamai naudojami ir finansiniai interesai būtų apsaugoti visų Europos piliečių labui.